

КИЇВСЬКИЙ ОКРУЖНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

19 грудня 2023 року № 320/40714/23

Суддя Київського окружного адміністративного суду Кочанова П.В., розглянувши у порядку спрощеного позовного провадження (у письмовому провадженні) адміністративну справу за позовом [REDACTED] до Головного управління Пенсійного фонду України у Київській області про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії,-

В С Т А Н О В И В:

Позивач, [REDACTED] звернувся до Київського окружного адміністративного суду з адміністративним позовом до Головного управління Пенсійного фонду України у Київській області, в якому просить суд:

- визнати протиправними дії Головного управління Пенсійного фонду України у Київській області щодо обмеження у виплаті пенсії [REDACTED] починаючи з 01.11.2022 року максимальним розміром,
- зобов'язати Головне управління Пенсійного фонду України у Київській області здійснити перерахунок та виплачувати пенсію без обмеження її максимального розміру з урахуванням основного її розміру 90% грошового забезпечення починаючи з 01.11.2022 року з урахуванням раніше виплачених сум.

В обґрунтування позовних вимог позивач зазначає, що він перебуває на обліку в Головному управлінні Пенсійного фонду України в м.Києві як отримувач пенсії за вислугою років, відповідно до Закону України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”. 28.02.2023 року представник позивача звернувся до відповідача з заявою про здійснення виплати позивачу пенсії без обмеження її максимальним розміром та провести доплату різниці пенсії між максимально нарахованою та фактично виплаченою, починаючи з 01.12.2022 року. Проте, відповідачем було повідомлено, що максимальний розмір пенсії не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність.

Позивач вважає такі дії відповідача протиправними, та такими, що порушують його права.

Ухвалою Київського окружного адміністративного суду від 13 листопада 2023 року прийнято позовну заяву до розгляду, відкрито провадження у справі № 320/40714/23 за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (у письмовому провадженні).

Сторони про відкриття провадження у справі були повідомлені судом належним чином, що підтверджується наявними в матеріалах справи доказами.

Відповідачем надано до суду відзив на адміністративний позов [REDACTED] в якому відповідач заперечив проти задоволення заявлених вимог позивача. Свою позицію відповідач вмотивовував тим, що введене законодавцем обмеження максимального розміру пенсії обумовлено низкою чинників та показників. Частиною 5 статті 43 Закону України №2262 встановлено максимальний розмір пенсій особам, які отримують пенсію відповідно до Закону України №2262. При цьому зазначає, що ст. 43 Закону України № 2262 в частині визначення максимального розміру пенсії, не визнана неконституційною, а також з огляду на положення статті 2 Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» від 08.07.2011 року № 3668 правова норма якою передбачено обмеження максимального розміру пенсій має застосовуватись не тільки для призначення пенсій, а й щодо перерахованих пенсій.

На підставі зазначеного, просив суд відмовити позивачу у задоволенні позовних вимог у повному обсязі.

Згідно з пунктом 10 частини 1 статті 4 Кодексу адміністративного судочинства України, письмове провадження - розгляд і вирішення адміністративної справи або окремого процесуального питання в суді першої, апеляційної чи касаційної інстанції без повідомлення та (або) виклику учасників справи та проведення судового засідання на підставі матеріалів справи у випадках, встановлених цим Кодексом.

Перевіривши матеріали справи, вирішивши питання, чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги, та якими доказами вони підтверджуються, чи є інші фактичні дані, які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження, яку правову норму належить застосувати до цих правовідносин, судом встановлено наступне.

Позивач, [REDACTED], [REDACTED] року народження (РНОКПП [REDACTED]) є громадянином України (паспорт громадянина України серії [REDACTED] виданий [REDACTED]), перебуває на обліку в Головному управлінні Пенсійного фонду України у Київській області як отримувач пенсії за вислугу років відповідно до Закону України від 09.04.1992 №2262-ХІІ "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб".

Як вбачається з розрахунку пенсії за вислугу років по пенсійній справі ФК [REDACTED] для [REDACTED] від 11.11.2022, відповідачем проведено перерахунок пенсії із суми грошового забезпечення:

посадовий оклад 5 920 грн.,

оклад за військовим званням 1 410 грн.,

процентна надбавка за вислугу років (50%) 3 665 грн.,

середньомісячна сума додаткових видів ГЗ за 24 місяці 19 697,40 грн.,

Всього: 30 692,40 грн.

Основний розмір пенсії 90% грошового забезпечення (вислуга років 45) у розмірі 27 623,16 грн., з урахуванням індексації : 31 490,40 грн.,

індексація базового ОСНП (27 623,16*0,140) 3 867,24грн.,

Вид, підвищення або надбавки до пенсії:

бойові дії в інших країнах учасник бойових дій (ст.6) 506,75

учасник бойових дій 40,00

Особливі заслуги (33%) ст.1 п.п.2-5 Закону (з 01 по 30) 668, 91

Підсумок пенсії (з надбавками) 32 706,06 грн.

З урахуванням максимального розміру пенсії 20 270,00 грн.

Отже, судом встановлено, що розмір призначеної позивачу пенсії становить 32 706,06 грн., при цьому, загальний розмір пенсії за справою щомісячно становить - 20 270,00 грн.

Тобто розмір пенсії позивача обмежено максимальним розміром.

20 червня 2023 року представником позивача направлено адвокатський запит до Головного управління Пенсійного фонду України у Київській області, в якому представник просив здійснити виплату пенсії [REDACTED] без обмеження максимальним розміром пенсії та провести доплату різниці пенсії між максимально нарахованою та фактично виплаченою, починаючи з 01.12.2022 року.

Листом Головного управління Пенсійного фонду України у Київській області від 07.03.2023 року № [REDACTED] за результатом розгляду звернення представника позивача повідомлено про те, що згідно ст.43 Закону №2262-ХІІ максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність.

Не погоджуючись з тим, що виплата пенсії відбувається з обмеженням максимального розміру пенсії, позивач звернувся до суду з даним позовом.

Надаючи правову оцінку спірним правовідносинам, суд виходить з наступного.

Частиною другою статті 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування,

їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно з частиною 3 статті 46 Конституції України, пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

За приписами пункту 6 частини 1 статті 92 Конституції України основи соціального захисту, форми і види пенсійного забезпечення визначаються виключно законами України.

Спеціальним законом, який регулює правовідносини в сфері пенсійного забезпечення осіб, які перебували на військовій службі, є Закон України від 09.04.1992 №2262-ХІІ "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" (надалі - Закон №2262-ХІІ).

Згідно з частиною 3 статті 43 Закону № 2262-ХІІ, пенсії особам офіцерського складу, прапорщикам і мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, та членам їх сімей обчислюються з розміру грошового забезпечення, враховуючи відповідні оклади за посадою, військовим (спеціальним) званням, процентну надбавку за вислугу років, щомісячні додаткові види грошового забезпечення (надбавки, доплати, підвищення) та премії в розмірах, установлених законодавством, з якого було сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а до 1 січня 2011 року - страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

За приписами частин другої та третьої статті 51 Закону №2262-ХІІ, перерахунок пенсій, призначених особам офіцерського складу, прапорщикам і мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, та членам їх сімей, провадиться з першого числа місяця, що йде за місяцем, в якому настали обставини, що тягнуть за собою зміну розміру пенсії. Перерахунок пенсій у зв'язку із зміною розміру хоча б одного з видів грошового забезпечення відповідних категорій військовослужбовців, осіб, які мають право на такий перерахунок згідно з цим Законом, або у зв'язку із введенням для зазначених категорій осіб нових щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавок, доплат, підвищень) та премій у розмірах, встановлених законодавством, не проведений з вини органів Пенсійного фонду України та/або державних органів, які видають довідки для перерахунку пенсії, провадиться з дати виникнення права на нього без обмеження строком.

У ч.7 ст.43 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» зазначено: «... Максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність. Тимчасово, по 31 грудня 2017 року, максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати 10740 гривень. ...».

Однак, у рішенні Конституційного Суду України від 20.12.2016 за №7-рп/2016 (справа №1-38/2016) зазначено: «... 2.2. ... Конституційний Суд України стверджує, що обмеження максимального розміру пенсії та призупинення виплати призначеної пенсії особам, яким право на пенсійне забезпечення встановлене Законом №2262, порушує суть конституційних гарантій щодо безумовного забезпечення соціального захисту осіб, передбачених частиною п'ятою статті 17 Конституції України, які зобов'язані захищати суверенітет, територіальну цілісність і недоторканність України. ... Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 152, 153 Конституції України, статтями 51, 61, 63, 65, 67, 69, 70, 73 Закону України "Про Конституційний Суд України", Конституційний Суд України вирішив: 1.Визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" від 9 квітня 1992 року № 2262-ХІІ зі змінами, а саме: - частини сьомої статті 43, згідно з якими максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність; тимчасово, у період з 1 січня 2016 року по 31 грудня 2016 року, максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати 10740 гривень; ... 2.Положення частини сьомої статті 43, першого речення частини першої статті 54 Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" від 9 квітня 1992 року №2262-ХІІ зі змінами, визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення. ...».

Тобто, з огляду на рішення Конституційного Суду України від 20.12.2016 за №7-рп/2016 (справа №1-38/2016), максимальний розмір пенсії позивача не може бути обмеженим.

До того ж Верховний Суд неодноразово висловлював правову позицію щодо заборони обмеження максимальним розміром пенсії особам, яким вона призначена відповідно до Закону №2262-ХІІ.

Крім того у постанові від 16.12.2021 у справі №400/2085/19 Верховний Суд наголосив на протиправності обмеження органом пенсійного фонду максимального розміру пенсії позивача, право на пенсійне забезпечення якого встановлене Законом №2262-XII, та зазначив, що у спірних відносинах підлягають застосуванню норми Закону №2262-XII з урахуванням рішення Конституційного Суду України від 20.12.2016 №7-рп/2016, а не норми Закону №3668-VI.

Згідно з частини 5 статті 242 КАС України, при виборі і застосуванні норми права до спірних відносин суд враховує висновки щодо застосування норм права, викладені в постановах Верховного Суду.

Як визначено частиною п'ятою статті 13 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

Отже, наведені вище висновки Верховного Суду мали бути враховані пенсійним органом під час обчислення та виплати пенсії позивача з 01.11.2022 року, а також ураховуються судом при вирішенні цієї справи.

При цьому, Велика Палата Верховного Суду у постанові від 19.02.2020 у справі №520/15025/16-а (провадження №11-1207апп19, пункт 56) сформулировала правовий висновок, згідно з яким у разі існування неоднозначного або множинного тлумачення прав та обов'язків особи в національному законодавстві органи державної влади зобов'язані застосувати підхід, який був би найбільш сприятливим для особи.

До того ж Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» не передбачає випадків обмеження пенсійної виплати максимальним розміром, визначеним за результатами перерахунку пенсії, здійсненого на виконання судового рішення, як це зробив відповідач у спірних відносинах.

Так, закон не уповноважує територіальний орган Пенсійного фонду на власний розсуд визначати підстави та умови для обмеження пенсійних виплат, а тому такі дії відповідача є протиправними, оскільки вчинені всупереч приписам частини 2 статті 19 Конституції України.

За таких обставин, зважаючи на визнання неконституційними положень частини 7 статті 43 Закону №2262-XII, яка передбачала обмеження пенсії максимальним розміром, та відсутність правових підстав для застосування до спірних відносин положень Закону №3668-VI, суд дійшов висновку щодо протиправності дій відповідача в частині обмеження максимальним розміром пенсії позивача з 01.11.2022.

Враховуючи, що рішенням Окружного адміністративного суду м.Києва від 19.03.2020 року по справі №640/3918/19, визнано протиправними дії Головного управління Пенсійного фонду України у Київській області щодо зменшення [REDACTED] з 01.01.2018 року основного розміру пенсії з 90% до 70% грошового забезпечення, суд вважає, що позивач має право на виплату пенсії з основним розміром 90% відповідних сум грошового забезпечення.

Відповідно до частини першої статті 2 КАС України завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Частиною другою статті 2 КАС України передбачено, що у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (право на ефективний засіб юридичного захисту) гарантує, що кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.

Під ефективним засобом (способом) необхідно розуміти такий, що призводить до потрібних результатів, наслідків, дає найбільший ефект. Тобто ефективний спосіб захисту повинен забезпечити поновлення порушеного права, бути адекватним наявним обставинам.

Отже, обираючи спосіб захисту порушеного права, слід зважати й на його ефективність з точки зору статті 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Згідно з частиною другою статті 9 КАС України суд розглядає адміністративні справи не інакше як за позовною заявою, поданою відповідно до цього Кодексу, в межах позовних вимог. Суд може вийти за межі позовних вимог, якщо це необхідно для ефективного захисту прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Відтак, порушене право позивача підлягає судовому захисту шляхом визнання протиправними дії відповідача щодо обмеження виплати пенсії позивачу, починаючи з 01.11.2022 року максимальним розміром, та відновленню шляхом зобов'язання відповідача здійснити перерахунок та виплату позивачу пенсії без обмеження її максимального розміру з урахуванням основного розміру пенсії у розмірі 90% грошового забезпечення починаючи з 01.11.2022 року, з урахуванням раніше виплачених сум.

Щодо вимоги позивача про зобов'язання відповідача виплачувати пенсію, то суд зауважує, що наразі відсутні підстави вважати, що виплата пенсії позивачу буде порушена відповідачем, а тому задоволення позову в цій частині буде свідчити про вирішення спору, який ще відсутній, тобто на майбутнє, що суперечить засадам адміністративного судочинства та його принципам.

При цьому, суд вважає, вищевказаний спосіб захисту достатнім, враховуючи обставини по справі.

Сторонами суду не наведено інших специфічних, доречних та важливих аргументів, які суд зобов'язаний оцінити, виконуючи свої зобов'язання щодо пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Решта доводів та заперечень учасників справи висновків суду по суті позовних вимог не спростовують. Слід зазначити, що згідно практики Європейського суду з прав людини та зокрема, рішення у справі "Серявін та інші проти України" від 10 лютого 2010 року, заява 4909/04, відповідно до п. 58 якого суд повторює, що згідно з його усталеною практикою, яка відображає принцип, пов'язаний з належним здійсненням правосуддя, у рішеннях судів та інших органів з вирішення спорів мають бути належним чином зазначені підстави, на яких вони ґрунтуються. Хоча пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, його не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент. Міра, до якої суд має виконати обов'язок щодо обґрунтування рішення, може бути різною в залежності від характеру рішення (рішення у справі "Руїс Торіха проти Іспанії" від 9 грудня 1994 року, серія А, № 303-А, п. 29).

З урахуванням зазначеного, суд, на підставі наданих доказів в їх сукупності, системного аналізу положень законодавства України, приходить до висновку, що адміністративний позов підлягає частковому задоволенню із обранням належного способу захисту порушених прав позивача.

Оскільки позивача звільнено від сплати судового збору за подання цього позову, доказів понесення інших судових витрат останнім не надано, відтак такі, в силу приписів ст. 139 КАС України, розподілу не підлягають.

Керуючись ст.ст. 2, 5-10, 72-90, 139, 242-246, 205, 250, 255, 257-263, 293-295 Кодексу адміністративного судочинства України, суд,-

В И Р І Ш И В:

Адміністративний позов [REDACTED] до Головного управління Пенсійного фонду України у Київській області про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії - задовольнити частково.

Визнати протиправними дії Головного управління Пенсійного фонду України у Київській області щодо обмеження виплати пенсії [REDACTED] починаючи з 01.11.2022 року максимальним розміром.

Зобов'язати Головне управління Пенсійного фонду України у Київській області (код ЄДРПОУ 22933548, юридична адреса: 08500, Київська область, м.Фастів, вул.Саєнка Андрія, буд.10) здійснити перерахунок та виплату [REDACTED] (РНОКПП [REDACTED], адреса: [REDACTED]) пенсії без обмеження її максимального розміру з урахуванням основного розміру пенсії у розмірі 90% грошового забезпечення, починаючи з 01.11.2022 року, з урахуванням раніше виплачених сум.

В іншій частині задоволення позовних вимог - відмовити.

Рішення складено у повному обсязі та підписано 19 грудня 2023 року.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення суду подається до Шостого апеляційного адміністративного суду протягом тридцяти днів з дня його проголошення. Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини рішення суду, або розгляду справи в порядку письмового провадження, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

Судья

Кочанова П.В.